Rare Bk

985 Rare Bk

ಗ್ರಂಥಾಲಯ

ಕ್ರ. ಸಂ: 090304

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಕ !!!

ಆಣೆ

ಳನ್ನು

ಹ

ರ್ಥ

ನೆ,

ಭೀವಿ,

ದರ

...ಲಾ ಕುಸುಮ ೩

೨೭ ... ಪ್ರಭವ ಸಂ॥

...ಂಬರ್ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸ

ಸಂಪುಟ ೩ ಸಂಚಿಕೆ ೧೧

(ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯ ದೇವ

(ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೩,೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು)

...ಂದಾ
...-೮
...೦-೨-೧

ಸಂಪಾದಕ,
ಯಂ. ರಾಮರಾವ್.

All Rights Reserved.

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ !   ಸೋಪು !!   ಗುಣ ಅತ್ಯಧಿ[illegible] !!!

ಅಕ್ಬರ್ ಷಾ ಸೋಪು

ಬೆಲೆ ಅತಿ ಸುಲಭ   ಕೇಕ್ ೧ಕ್ಕೆ ಒಂದೇ [illegible]

ಅಕ್ಬರ್ ಷಾ ಸೋಪಿನ ಒಂದು "ಕೇಕ್" ಹತ್ತು ಬಟ್ಟೆ[illegible] ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಒಗೆಯಲು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಬರ್ ಷಾ ಸೋಪು ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕರವಾದ ಲ[illegible] ಸಂಬಂಧ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ವನಸ್ಪತಿ ಪ[illegible]ಗಳಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅಕ್ಬರ್ ಷಾ ಸೋಪು ಬಟ್ಟೆಗಳ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಳೆಯ ಕಲೆಗಳು, ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಶ್ಮಲ ಮುಂತಾದ ಕೊಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಹಿಮಜಲದಂತೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಬರ್ ಷಾ ಸೋಪು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಗದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸವೆದು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೂ ಫ್ಲ್ಯಾನಲ್‌ಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವ '**ಸೀ-ಸೈಟ್ ಸೋಪ್**' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಸೋಪುಗಳೂ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ.

ಒಂದುಸಾರಿ ನಮ್ಮ ಕಂಪೆನಿಯ ಈ ಸೋಪುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಉಪಯೋಗಿಸಿದವರು ಬೇರೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸೋಪನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳಲಾರರು.

ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೊತ್ತವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾದ ಡಿಸ್ಕೌಂಟು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತೆ. ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನ ನಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿರಿ.

☞ **ದಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಕಂಪೆನಿ,**

ಸೋಪು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕಾ[illegible] ಬೀದಿ,

ನಂ. ೨೧ ಮುರುಗ ಪಿಳ್ಳೆ [illegible]

(S.K.G-2)   ಬೆಂಗಳೂರ[illegible]

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟಾಗ್ರಣಿ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯದೇವ

® 090304

ಸುಬೋಧ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಚೈತನ್ಯ ದೇವ

294.5923
RAM

ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ

ಸುಬೋಧ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

(ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮುನ್ನುಡಿ : —

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪಙ್ಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಪ್ರೇಮಾಮೃತ ವರ್ಷವನ್ನು ಸುರಿಸಿ, ಆತನ ದಯೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪುಣ್ಯ ಶರೀರಿಗಳು ಶ್ರೀ ಗೌರಾಂಗ ದೇವರು. (ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯರು) ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾದಿಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ನೀಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಜನಾಂಗ ಹೃದಯದಲ್ಲ ನಿಂತ ಮಹಾಮಹಿಮರು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು !

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಬಂಗಾಳಾದೇಶವು ಭಾರತದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಾ(ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ) ಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಪೀಠವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು. ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ನದೀಯ' ವೆಂಬ ಮಂಡಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ದಿಗ್ದಂತಿ ಪಂಡಿತರನೇಕರು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುದು ಬಹುಮತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದಲೂ, ತನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಅಮಿತೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿ ಮತ್ತಾರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. 'ವಾಗ್ವಾದದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸುವವರಾರು' ಎಂಬ ಜಾಡ್ಮೆಯ ಕೆಚ್ಚುಗಳು ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ದೇವರು ಪರಲೋಕ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ತಲೆಗೆ ಏರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವೇದಾಂತವಿಚಾರವಾದರೋ ಈ ತಾರ್ಕಿಕರಿಗೆ ಕೇವಲ ವಿಲಾಸಯೋಗ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಆದರಿಂದ ಮತ್ತಾವಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಪಂಡಿತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹುಚ್ಚು ಹೀಗೆ ತಲೆಗೇರಿರಲು ಅತ್ತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯವು ಶಕ್ತಿಪೂಜಾ ಧುರಂಧರರಾಗಿ ಮೇಕೆ ಕುರಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಯಿತ್ತು, ತಿಂದು ಕುಡಿದು ಮೆರೆಯುತ್ತ ಯಥೇಷ್ಟ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು, ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಡ 'ಭಕ್ತಿ' ಪಥವು ಅತ್ತ ಪಂಡಿತರ ತರ್ಕವಾದದಕಡೆಗಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಇತ್ತ ಶಕ್ತಿಪೂಜಕರ ಕುಡಿತ ಕುಣಿತಗಳಕಡೆಗಾಗಲೀ ಇಣಿಕಿ ನೋಡ[illegible] ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೊರಗಿ ಕೃಶವಾಗಿ ಮರಣೋನ್ಮುಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಹೀಗೆ ಬಂಗಾಳೀ ಭೂಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ತರ್ಕವಾದದ ವಾತಾವರಣ
ದಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ, ಎತ್ತನೋಡಿದರೂ ಮತವಿಚಾರವಾಗಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ
ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸೊಲ್ಲಾಗಲೀ ಕೇಳಿಸದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ, ಶ್ರೀ
ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೃದಯೇಶನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ತಾವು
ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮಂತೆಯೇ
ಪ್ರಜಾಸಮೂಹವನ್ನೂ ಪುನೀತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯು ಶ್ರೀ ಚೈತ
ನ್ಯರ ಪವಿತ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು. ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಆಗ ಆ ಮಹಾಪುರು
ಷರಿಂದ ಬಿತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಬೀಜವು, ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ, ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ
ಬೆಳೆದು ಪುಷ್ಪಫಲ ಭರಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ದಿವ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಸವಿದು
ಅನೇಕ ಆರ್ತಜೀವಿಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಭಗವಾನ್ ಚೈತನ್ಯರ ಭೌತಿಕ ಕಳೇಬರವು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳಾದರೂ ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಶರೀರವು ಆದ್ಯಂತ
ವಂಗದೇಶದ ಪ್ರಜಾಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರ
ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಪಂಥವು ಈಗಲೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿಯ ಪಾರತ್ರಿಕ
ಜೀವನಪಥವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡು
ತ್ತಿದೆ. ಜನಸಮೂಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಾದರೋ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ಭಗವದವತಾ
ರವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಗಳೂ-ಲೇಖಕರೂ ಅವರ ದೈವಿಕ ಭಾ
ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅಗಾಧವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಾರರೂ ಶಿಲ್ಪಿ
ಗಳೂ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಕುಶಲತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ಅವರ ಚಿತ್ರ-ಪ್ರತಿಮೆ
ಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಧನ್ಯರಾದೆವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪುಣ್ಯವಂತರ
ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲುಪಙ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿತ್ಯಸಂಕೀರ್ತನಗಳನ್ನು ನ
ಯಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯವು ಲೌಕಿಕ ತಾಪತ್ರಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂ
ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತ ಪಠನೆಯಿಂದ ಪಾಮರ-ಪ
ಡಿತ, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಭೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಸಕಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ವಿಸ್ಮಿ
ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರೌಢಿಮೆಗಳೆಂಬ ಪ್ರಚಂ
ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಒಣಗಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ಜನಾಂಗದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭ
ವರ್ಷವನ್ನು ಸುರಿಸಿ ತಂಪನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಮ ಬೀಜಗಳ
ಬಿತ್ತಿದ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಪವಿತ್ರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮ
ಜನರು ಯಥಾಪೂರ್ವವಾಗಿ ಆದರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ,
ತಾ|| ೨೦—೧೧—೧೯೨೭.

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಾಮ

ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯ ದೇವ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧ "ಜನನ-ಬಾಲ್ಯ-ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ"

ಜಗಜ್ಜನಕನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಜಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಬೋಧಿಸಿದ ಅನೇಕಮಂದಿ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಇತರ ಅನೇಕ ದೇಶೋದ್ಧಾರಕರಂತೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತದೇಶವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು, ಈ ಭಕ್ತಿಪಂಥದವರಿಂದ ನಡೆದಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ನಡೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರ ಕಾರ್ಯವು ಹೃದಯ ಮೂಲದಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮುಂದಡಿಯಿಡುವುದು. ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಗೆಂದು ಹಲವರು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಯು ಲೋಕಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆವುದು. ಕೆಲವರು ಅಗಾಧ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶತ್ರುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಭೀತಿಪ್ರದರಾಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳ್ಳುವರು. ಕೆಲವರು ಆಕಾಶ ಪಾತಾಳಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವಂತಹ ರಾಜನೀತಿ ಯುಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ಅನೇಕರನ್ನು ಕಾರಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕವೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳ್ಳುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು, ಅನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು,—ಬೊಗಳುವ [illegible]ಯ ಬಾಯಿಗೆ ಎಸೆವ ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಡಿನಂತೆ - ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ

ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವವರ ಬಾಯ್ಗಳಿಗೆ ಎಸೆದು ಅವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಹೆಚ್ಚಳಪಡುವರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹೃದಯವು ವಿಷಪೂರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಳ್ಳತನದ ಹುಸಿನಗೆಯನ್ನೂ ಬಹು ಬೆಡಗಿನ ಮೃದು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಯುತ್ತ ಹಲಕೆಲವು ಕಾರಣಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ತಾವೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪಕರಾದೆವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೆ ಅಶಾಂತರನ್ನು ಹಾಗೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸುವುದು ಶಾಂತತೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಶಾಂತತೆಯ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾವಸ್ಥೆಯು! ಅದು, ಪಾತ್ರೆಯ ಕೆಳಗಡೆ ಕಿಚ್ಚನ್ನಿಟ್ಟು, ಆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದುಂಟಾದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಶಾಖವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲುಳ್ಳ ಅದರ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಂತಿರುವುದು. ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಚ್ಚಿನ ಜ್ವಾಲೆಯು ಕಡಮೆಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಆದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಪಭ್ರಂಶದ ಶಾಂತತೆಯು ಬಹಿರಂಗದ ಅಶಾಂತತೆಗಿಂತಲೂ ಸಹಸ್ರ ಮಡಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವುದು.

ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿ! ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಅದು ನಡೆವ ಮಾರ್ಗವೇ ಬೇರೆ. ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಗಳಾದ ತಂತ್ರ ವಿಶಾರದರನ್ನೂ ಗಳಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ರಾಜಾಧಿರಾಜರು ಸಾಧಿಸಲರಿಯದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಏಕಾಂಗಿಗಳಾಗಿ, ಕೌಪೀನ ಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ನಿತ್ಯಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸಿದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಸಾಧಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲ.—ಅಂತಹ ಪ್ರಬಲ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ರನ್ನೂ ಆ ಭಕ್ತರು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪನು ಎಂಬ ವಿಷಯವು ನಿರ್ವಿವಾದ ವಷ್ಟೆ! ಯಾರು ನಂಬಲಿ-ಮತ್ತಾರು ನಂಬದಿರಲಿ, ಪ್ರೇಮಸ್ವ[illegible]

ಆ ಭಗವಂತನು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿಯೆಂಬುದಾದರೂ ನಿರ್ವಿವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ! ಆದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಅಂತಹ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗ ಬೇಕಾದ ಶಾಂತಿಯು ಪ್ರೇಮಮೂಲಕಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವ ವಶವಾಗಿ ಈ ಪ್ರೇಮವೇ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅದೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ತ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೊಂದುವೇಳೆ ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದೇ ಅವಸ್ಥಾಭೇದದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ! ಅದು ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲೋಕವು, ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರ ವಿತ್ತ ಪಶುಧಾನ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವ ಆಸೆ ಅಥವ ಮೋಹವನ್ನೇ ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡಿರುವುದು.—ಆದರೂ ಪತ್ನೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದ ಸೋಂಕು ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ; ಇದೆ. ಪ್ರೇಮವು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಅಂತ್ಯವಾಗಬಾರದು ಮಾತ್ರ! ಪ್ರೇಮ-ಮೋಹಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಸ್ಯಸಾರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸೋಣ. ಗಿಡದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗೆಂದು ಅದರ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ ಗೋಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರಲ್ಲವೆ! ಗಿಡವು ತನ್ನ ಬೇರುಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಆ ಸಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆ ಗೊಬ್ಬರದ ಸಾರವು ಗಿಡದ ಬೇರು ಕಾಂಡ ತೊಗಟೆ ಎಲೆ ರೆಂಬೆ ಹೂವು ಹೀಚುಕಾಯಿಗಳೆಂಬ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಕೊನೆಗೆ ಅದೇ ರಸವೇ ಸುವಾಸನೆಯಾದ ರಸಪೂರಿತವಾದ ರುಚಿಕರವಾದ ಫಲವೂ ಆಗಿರುವುದು. ಅದರ ರುಚಿಕರವಾದ ಆ ಮಧುರ ರಸವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗೊಬ್ಬರದ ಸಾರದಿಂದಲೇ ಬಂದುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಆದರೆ ಆ ರಸವೇ ಗೊಬ್ಬರದಸಾರವೆಂದಾಗಲೀ - ಅಥವ ಆ ಗೊಬ್ಬರದಸಾರವೇ ರುಚಿಕರವಾದ ಫಲದ ರಸವೆಂದಾಗಲೀ ಹೇಳಬಹುದೆ? ಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳ ಆ ಪ್ರೇಮವು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಧುರ ಫಲದ ರುಚಿಕರವಾದ ರಸದಂತಿದ್ದರೆ, ಪತ್ನೀಪುತ್ರಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿ

ಸುವ-ಮೋಹವೆಂಬ ನಾಮಾಂತರದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರೇಮವು ಗೊಬ್ಬರದ ಸಾರದಂತಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರ ತಿರಲಿ, ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೇವಲ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲೇ ಆಗಲೀ ಅಥವ ಮತ್ತಾವುದೊಂದು ಹೊರಗಿನ ಸಾಧನ ದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಇದೆಯೆಂದು ಎಣಿಸುವುದು ತಪ್ಪು! ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಫಲದ ರುಚಿಯಲ್ಲಾಗುವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಗಳು ಅಷ್ಟು ಗಣನೀಯವಾದುವಲ್ಲ. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರು ವುದು ಬೀಜದಲ್ಲಿ. ಬಿತ್ತಿದುದು ಮಾವಿನ ಬೀಜವಾದರೆ ಮಾವಿನ ಫಲವು ಬರುವುದು; ಬೇವಿನ ಬೀಜವಾದರೆ ಬೇವಿನ ಫಲವು ಬರುವುದು! ಮಾವಿನ ಫಲವಾಗಲಿ-ಬೇವಿನ ಫಲವಾಗಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಗೋಡುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ದಷ್ಟೂ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು. ಕಾಯಿಗಳೂ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುವು-ಪುಷ್ಟವಾಗುವುವು. ಆದರೆ ಬೇವಿನ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದರೆ, ಯಾವ ಭೌತಿಕ ಸಾಧನವೂ ಅದರಿಂದ ಮಾವಿನ ಫಲವು ದೊರೆವಂತೆ ಮಾಡಲಾರದು. ಇದು ನಿಜವೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಗೆಂದು ನಡೆವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಬೇವಿನಬೀಜ ವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಮಾವಿನಹಣ್ಣು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ತೊಡಗುವ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಭಕ್ತವರ್ಯರು ಮಾನವರ ಹೃದಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೇ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬೀಜಗಳನ್ನೇ ಬಿತ್ತುವರಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಲಗಳೇ ಬಂದು ಲೋಕವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುವು. ಇಂತು ಶಾಂತಿಯು ರೂಢಮೂಲವಾಗುವುದು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಬೇವು ಹುಣಸೆ ಜಾಲಿ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಗಳಂತೆ, ಕೇವಲ ಶುಷ್ಕತರ್ಕವೂ ದಯಾವಿಹೀನವಾದ ವಾಚಾವೇದಾಂತದ ಒಣಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಲೋಪಿಸಿ ಅಶಾಂತತೆಯು ಹಬ್ಬಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿದಾ[illegible]ದ ಭಗವ ದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಬಿತ್ತಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳಗೊಂಡ [illegible] ಮ ತೋಟಗಾರರ[illegible] ಕಥಾನಾಯಕರು. ಅವರ ಈ ಪವಿತ್ರ[illegible]

ಪಾಪನಾಶಕವಾದುದು, ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದುದು, ಮಂಗಳಕರವಾದುದು, ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತರಾಗಿ ಓದೋಣ!

ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರನಾಯಕರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಒರಿಸ್ಸಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜಯಪುರವೆಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹದಿನೈದ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಧುಕರ ಮಿಶ್ರನೆಂಬಾತನು ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಸ್ಸಾಂದೇಶದ ಶಿಲ್ಹೆಟ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ, ಮುಂದೆ ಬಹು ದಿನಗಳು ಅಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿ ದ್ದನು. ಮಧುಕರ ಮಿಶ್ರನಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ಉಪೇಂದ್ರನೆಂದು ಹೆಸರು. ಆತನು ಕಮಲಾವತಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಸಾರಿ, ಪರಮಾನಂದ, ಪದ್ಮನಾಭ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ಜಗನ್ನಾಥ, ಜನಾರ್ದನ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥ ಎಂಬ ಏಳು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕ ಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿ ವೈದಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನ ಐದನೆಯ ಮಗನಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ಅಥವ ಪುರಂದರ ಮಿಶ್ರನು ೧೪೬೬ ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು, ಬಂಗಾಳದ 'ನದೀಯ',ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನವದ್ವೀಪ ವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ಆಗ ನವದ್ವೀಪವು ಬಹು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಭರಿತವಾಗಿ - ಬಹುಮಂದಿ ಪಂಡಿತ ಜನದಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ - ಅಗ್ರಹಾರವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪುರಂದರ ಮಿಶ್ರನಿಗೆ ಅದೇ ನವದ್ವೀಪದ ನಿವಾಸಿಯೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನೂ ಆದ ನೀಲಾಂಬರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬಾತನ ಮಗಳಾದ ಶಚೀದೇವಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ, ವಿವಾಹವು ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿತು. ಶಚೀ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸು ತ್ತಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರಾದರೂ ದುರ್ದೈ ವವಶದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಶುವೂ ದಕ್ಕದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಚಿಕ್ಕತನದಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟವು. ತರುವಾಯ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಾಯಿತು. ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಆ [illegible] ಬಹು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಹದಿನಾರನೆಯ

ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ವಿಶ್ವರೂಪನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಗೊಂಡು ವೈರಾಗಿಯಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ಮಠದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಅವನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಏನಾಯಿತೆಂದು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.—

ಶಚೀದೇವಿಗೆ ಹತ್ತನೆಯ ಸಾರಿಯೂ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಈ ಸಾರಿ ಬಸುರಿದ್ದಾಗ ಎಂದಿನಂತಲ್ಲದೆ, ಆಕೆಗೆ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಲಾಗದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವುದು. ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳೊಂದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಸದಾ ಭಗವದ್ಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾತರಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ನವಮಾಸಗಳೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಳೆಯಲು, ಮುಂದೆ *ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೮೬ ನೆಯ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೮ ನೆಯ ದಿನ ಒಂದು ಪುರುಷ ಶಿಶು ಪ್ರಸವವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಶಿಶುಜನನವು ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಗ್ರಹಣಪ್ರಯುಕ್ತ ಗಂಗಾಸಾಗರ ಸಂಗಮದ ಆ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ದೇಶದೇಶಾಂತರಗಳ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಆಸ್ತಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿ, ಸರ್ವತ್ರನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಭೂಪತನವಾದೊಡನೆಯೇ ಶಿಶುವಿನ ಕರ್ಣಕುಹರದಲ್ಲಿ ಹರಿನಾಮ ಘೋಷವೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿತು. ಪ್ರಸವಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಮಂಗಳಸ್ನಾನವಾಗಲು, ಜಗನ್ನಾಥಮಿಶ್ರನು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೆರೆಯಿಸಿ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಕುವರನಿಗೆ ವಿಶ್ವಂಭರನೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಮಗುವಿನ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ

---

*ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಜನ್ಮದಿನವು ರಾಯ್‌ಸಾಹೇಬ್ ದಿನೇಶಚಂದ್ರಸೇನ್‌ರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ[illegible] "ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಸು[illegible]ಚರಿತ್ರಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ. ಯದುನಾಥ ಸರ್ಕಾರ್ ಎಂ. ಎ. ಎಂಬ ಗೃಹಸ್ಥ[illegible] ಬರೆದಿರುವ "ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತ" ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯರ ಜನ್ಮದಿನವು [illegible] ಫೆಬ್ರವರಿ ಅಥವ [illegible] ಎಂದು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸತ್ತುಸತ್ತು ಹೋದುದರಿಂದ ಆ ಮಗುವಿನ ಗತಿಯಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು ತಾಯಿಯೂ ಇತರ ಹೆಂಗಸರೂ ಅದನ್ನು ನಿಮೆ (ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಕ)ಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಚೀದೇವಿಯ ಆ ಮಗುವು ಗೌರವರ್ಣದಿಂದ ಅತಿಶಯ ಸುಂದರವಾಗಿ ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಅದನ್ನು ಗೌರಾಂಗ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಆ ಮಗುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರು, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದ ಅವನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದರು.

ಬಹುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತು ಯೌವನವು ಗಳಿತವಾಗುವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವಂಭರನಮೇಲೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಾಲಲೀಲೆಯು ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಮಕ್ಕಳ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿತು. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಏಕಪುತ್ರ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ವಿಶ್ವಂಭರನನ್ನು ಬಹು ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆಗಳೊಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಶಿಶುತನದ ಲೀಲೆಗಳು ಬಾಲ್ಯದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಾಗಿಯೂ ಮಾರ್ಪಟ್ಟುವು. ಬಾಲಕ ವಿಶ್ವಂಭರನು ಮನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಪಂಡಿತರು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಅವರ ರುಮಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಅಣಕಿಸುವನು. ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅವರು ಹುಡುಕಿ ತೊಂದರೆಪಡುತ್ತಿರಲು ಹುಸಿನಗೆ ನಗುತ್ತ ಹೆಚ್ಚಳಪಡುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ತುಂಟಹುಡುಗರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುವುದು ಹಾರುವುದು [illegible]ಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವನು. ತನ್ನ [illegible]ಷ್ಟೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಸತ್ತ ಜಗನ್ನಾಥಮಿಶ್ರನು ಒಂದುದಿನ ಅವನನ್ನು [illegible]ದು, [illegible]ಗೇಕೆ ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುವೆ ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲು,— [illegible] ಒಳ್ಳೆಯನಡತೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮುಂತಾ[illegible]ವುಗಳನ್ನು ಕಲಿ

ಯುಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಯಿತು' ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನಾದರೂ ಅದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತೋರಿತು. ಮುಂದೊಂದು ಶುಭದಿನದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಂಭರನನ್ನು ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಜಗನ್ನಾಥಮಿಶ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಿತಾದರೂ, ಶಚೀದೇವಿಯು ನಿಮೆಯು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತರೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಂತೆಯೇ ವಿರಾಗಿಯಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಭಯದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ! ಪ್ರಾರಂಭದ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳು ಬಹು ಶೀಘ್ರಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮುಗಿದುವು. ವಿಶ್ವಂಭರನ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಹು ತೀಕ್ಷ್ಣಪ್ರಕೃತಿಯದಾದುದರಿಂದ ಬಹು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನ್ಯಾಯ-ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬಹುದಾದಷ್ಟನ್ನು ನಿಮೆಯು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಕಲಿತು, ಆ ಎರಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಬಹು ಕಠಿಣವಾದ ತರ್ಕ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗಾಗಿಯೇ ಬಹು ಮೇಧಾವಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕನೂ ಆದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಸಭೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಕವಾದಗಳಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಂಭರನೂ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪಂಡಿತರೊಂದಿಗೆ ಸಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಾದಿಸುವನು. ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ತರ್ಕವಾದದ ವಿವಿಧ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಜಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಗೌರವವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಇದ್ದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಂಭರನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ [illegible]ಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ವಿಜಯಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಜಯ[illegible]ಗಿ ನವದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅನೇಕಮಂದಿ ದಿಗ್ದಂತಿ ಪಂಡಿತರನ್ನ[illegible] ಸೋಲಿಸಿ ಆ [illegible] ಮೇಧಾವಿಗಳಲ್ಲೂ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗ[illegible]

ತೀಯನೆಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೋಸಮಾಡಿ-ವ್ಯಸನಪಡಿಸಿಹೋದರೂ ಹತ್ತನೆಯವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಂಭರನು ಬಾಲ್ಯದ ಆಟಪಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪರಮಾನಂದಪಟ್ಟ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಧನ್ಯರೆಂದುಕೊಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨ "ಅದ್ವಿತೀಯ ತ್ಯಾಗ"

ವಿಶ್ವಂಭರನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದುದಿನ ಪಾಠಶಾಲೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಪಂಡಿತನ ಮಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಉಭಯರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಒಂದುಗೂಡಿದುವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಸುರೂಪಿಯೂ ಮಂಗಳಕರಳೂ ಆದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಂಭರನೂ ಜಗನ್ಮೋಹನಾಕಾರನೂ ನವಯೌವನಾಂಗನೂ ಆದ ಆತನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯವಯಸ್ಸಾಗಲು, ಅವರ ಈ ಇಷ್ಟವು ಉಭಯರ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೂ ತಿಳಿದು ಅವರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದೊಂದು ಶುಭದಿನದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅನುರೂಪರೂ ಅನುರಕ್ತರೂ ಆದ ಆ ವಧೂವರರ ವಿವಾಹವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. [illegible]ವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾ[illegible]ನೆಗೆ ಬಂದಳು. ವಿಶ್ವಂಭರನು ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ [illegible]ಯೊಡನೊಂದಿಗೆ ಲೌಕಿಕಸುಖಾನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ ಆನಂ

ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಗಂಡಸು ಸಂಪಾದನೆಗೆ ತೊಡಗಬೇಕಷ್ಟೆ! ಆ ಕಾ
ದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಮೇಲೆ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆ
ವಿಕೆಯೇ ಪಂಡಿತರ ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದನಾ ಮಾರ್ಗವೆನಿಸಿದ್ದಿತು. ಅ
ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಮನೆಯ ಬಾಲಕರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಗುರುಕ
ವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಗುರುಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆಂದು ಆ ಬಾಲಕರ ಮಾತಾಪಿತೃ
ಳಿಂದಲೂ ಧನಧಾನ್ಯಗಳು ಒದಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಇತರ ದ
ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದುವಂತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ ಸಂ
ದನೆಗಳಷ್ಟೆ! ವಿಶ್ವಂಭರನೂ ಇತರ ಪಂಡಿತರಂತೆಯೇ ಅನೇಕಮಂ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗಾ
ನವದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಸಭೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲೂ ಭಾ
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದಾನೊಂದು ಸಾರಿ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಂ
ದಿಂದ ವಾದಭಿಕ್ಷೆಗೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನು ನ
ದ್ವೀಪದ ಇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿರಲು, ಆತನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕ
ನಾಯಕನು ತರ್ಕವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ ವಿಜಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದ
ಅಂದಿನಿಂದ ಆತನ ಗೌರವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ತರುವಾ
ಕೆಲವುದಿನಗಳಮೇಲೆ,ಆತನು ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟು ಪೂರ್ವಬಂ
ಳದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ರಾಜರಿಂದಲೂ ಜಮೀ
ದಾರರಿಂದಲೂ ಹೇರಳ ಧನವನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಿರುದು ಬಹುಮಾನಗಳ
ಗಳಿಸಿದನು. ಆತನು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಆತನ ಪತ್ನಿ ಲ
ದೇವಿಯು ಹಾವಿನಿಂದ ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಾಲವಶಳಾದಳೆಂಬ ವರ್ತಮಾ
ತಲ್ಪಿತು. ಒಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಆ ಪತ್ನಿವಿಯೋಗದಿಂದ ಚಿ
ಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕೆಲದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದ್ವಾಂಸನೂ,
ಯೌವನಾಂಗನೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಆ
ಕನ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ದುರ್ಲಭವೇ? ಅದೇ ಸ್ಥಳದ [illegible]ಗಳಾದ
ತನ-ಮಹಾಮಾಯೆ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳು [illegible]ಕ
ಪುತ್ರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ [illegible]ನವಾ
ಡಲು ಸಿದ್ಧ[illegible]ರು. ವಿಶ್ವಂಭರನಾದರೂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯೆಯ [illegible]

ಗುಣಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಸಂಸಾರವು ಕೆಲಕಾಲ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಸಾಗಿತು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರು ಹೇಳಿದ್ದ ಭವಿಷ್ಯದಂತೆ ತನ್ನ ಮಗನು ಭಕ್ತಿಪಂಥವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜಗದ್ವಂದ್ಯನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಯೋಗವು ಜಗನ್ನಾಥಮಿಶ್ರನ ಲಭ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಆತನೂ ಕಾಲವಶನಾದನು. ಸಂಸಾರಭಾರವು ವಿಶ್ವಂಭರನಮೇಲೆಯೇ ಬಿತ್ತು. ಪ್ರಿಯ ಜನಕನ ಮರಣವು ಲೌಕಿಕದ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳೆಂದರೇನೆಂದು ಅರಿಯದಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಾರಾಧನೆ-ದಾನಧರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಗಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡಿ, ಗದಾಧರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಅದೇ ಆತನ ಜೀವನ ಪಥದ ಪರಿವರ್ತನಸಮಯವು. ಆತನು ಆ ಗದಾಧರಮೂರ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ, ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು. ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧದೇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯು ಪ್ರಥಮದರ್ಶನವಾಯಿತೋ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವಂಭರನ ಹೃದಯವಾದರೂ ಪರವಶವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ನವದ್ವೀಪದ ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿಕೌಶಲ್ಯಪ್ರದರ್ಶಕವಾದ ತರ್ಕವಾದಗಳ ವಾತಾವರಣ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಭೋರ್ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಠಿನವಾಗಿದ್ದ ಆತನ ಹೃದಯವು, ಆ ದಯಾಮಯಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ಗೌತಮನು ಪಾಪಮಯಪ್ರಪಂಚದ ಕಷ್ಟದುಃಖಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ತುಂಬುಯೌವನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಭೋಗ-ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹೊರಟ ಕಥಾವೃತ್ತಾಂತವು ಆತನ ಹೃದ[illegible]ದಿಂದ ದಯಾಮೃತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಆ ಮಹಾನು[illegible]ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿದಂತೆ ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು [illegible]ತ್ತಿರುವುದು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಆತನಿಗೆ ಈಶ್ವರಪುರಿ [illegible]ಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮಾಗಮವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈಶ್ವರಪುರಿ ಎಂಬು

ಬುವರು ಮಾಧವೇಂದ್ರ ಪುರಿಯುವರ ಶಿಷ್ಯರು. ಮಾಧವೇಂದ್ರಪುರಿಯುವರು, ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಇವರು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲೂ, ಜನಸಮೂಹದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಈಶ್ವರ ಪುರಿಯುವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನು ಗುರುವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯುವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಅವರಾದರೂ ಮಹಾಪಂಡಿತನೂ ಸಾತ್ವಿಕನೂ ಆದ ಆತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವಂಭರನು ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥಪಠನೆಯಿಂದಂತೂ ಹುಚ್ಚನಂತಾದನು. ತಾನು ಬಂಗಾಳದ ದಿಗ್ದಂತಿ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಜಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಮದಾಂಧತೆಯು ಎಲ್ಲೋ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಹೃದಯ ಪಟಲವು ತೆರೆದಂತಾಯಿತು. ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ದುರ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದುವು. ಬಹು ಸರಳ ಭಾವವೂ ವಿನಯವಿಧೇಯತೆಗಳೂ ಉಂಟಾದುವು. ದಯೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ನೋಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ದೈವಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ತೋರಸಾಗಿತು. ವಿದ್ಯಾಮದದಿಂದ ಅತಿಕಠಿಣನೂ ದಯವಿಹೀನನೂ, ಗರ್ವೋದ್ಧತನೂ, ಆಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಂಭರಪಂಡಿತನು, ಭಕ್ತಿತತ್ವವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಈಗ ಸರ್ವಸುಲಭನಾದನು, ದೀನನಾದನು, ಪರೋಪಕಾರಿಯಾದನು, ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದನು. ಏಕಾಏಕಿ ಆತನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಭಗವಚ್ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರೇಮಪ್ರವಾಹದ ರಭಸವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಆತನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಗಂಗಾತೀರಪ್ರಾಂತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಯಾ[illegible]ದರೂ ಏನಾದರೂ ಉಪಕಾರಮಾಡುವ ಸಂಧರ್ಭಸಿಕ್ಕೀತೊ ಎಂದು [illegible]ಡುವನು. ಬಡವರ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು [illegible]ನು. ಕೆಲಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪ್ರೇಮಭರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು [illegible]

ಕೊಡುವನಂತೆ! ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಎಲ್ಲರೂ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವರು, ನಿಂದಿಸುವರು. ಆದರೇನು! ಆತನು ಯಾರು ಏನೆಂದರೂ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗುತ್ತಾ ಸಕಲರನ್ನೂ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಸಾಗಿದನು. ಆತನು ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ—"ಎಲೋ ಪರೋಪಕಾರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಇರು. ವೃಕ್ಷವು ತನ್ನ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಶತ್ರುವಿಗೂ ನೆರಳು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ತಾನು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿ ಬಸವಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರನ್ನೂ ತನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರುಕೊಡಿರೆಂದು ಅದು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆಗೂ ಗಾಳಿಗೂ ಪ್ರಚಂಡ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮವಾಗಿ ತಲೆಯೊಡ್ಡಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಮನೋಹರ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಸುಮಧುರ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನು ನೋಡು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರಂತೆ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿರು" ಎಂದು ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ವಿಶ್ವಂಭರನಲ್ಲಿ ವಾದಬುದ್ಧಿಯೂ, ಇತರರಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಭಾವವೂ ದೂರವಾದುವು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವು ಬೆಳೆಯುಸಾಗಿತು. ಭಗವದ್ಗುಣವರ್ಣನೆಯ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಆತನ ಬಾಯಿಂದ ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಹೊರಡಸಾಗಿದುವು. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡು, ಅಲೌಕಿಕ ಮಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಣಮಹಿಮೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಕವಿತಾಪ್ರವಾಹವೂ ಆತನ ಮೃದುಮಧುರ ಕಂಠಧ್ವನಿಯೂ ಸಕಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನೂರಾರು ಜನರು ಆತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆಯುವರು. ನಿಮೆಯೂ ಉತ್ಸಾಹವು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರಲು, ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಎದ್ದು ಕುಣಿಯುತೊಡಗುವನು. ಆ ದಿವ್ಯಕವಿತೆಯೂ ಗಾಯನವೂ ನರ್ತನವೂ ಎಂತಹ ಕಠಿಣಹೃ[illegible]ನ್ನಾದರೂ ಕರಗಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ದ್ರವವನ್ನು ಹೊರಡಿ[illegible]ದು. ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನದ ಈ ನೂತನಪದ್ಧತಿಯು [illegible]ಅನೇಕ[illegible]ನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿತು. ಬಹುಮಂದಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ [illegible]ನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವರು. ಕೇ[illegible]ರು ಮಾತ್ರ,

ವಲ್ಲ. ಆತನ ಶಿಷ್ಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅದ್ವೈತಾಚಾರ್ಯನೆಂಬಾತನು ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನು. ನಿತ್ಯಾನಂದನೆಂಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯೂ ಆತನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬನು. ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ವಿಶ್ವಂಭರನ ಪರಮಮಿತ್ರನೂ, ಆಪ್ತಶಿಷ್ಯನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವದಾ ಆತನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬಹುಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವ ಮಹಾಪುರುಷರ ಉದಾರಭಾವವು, ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ಅಧಿಕಾರಮದ ವಿದ್ಯಾಮದ ಕುಲಮದಗಳಿಂದ ಬಿಸ್ರಬೀಗುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು? ವಿಶ್ವಂಭರನು ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕದಿಂದ ಗಾಯನವನ್ನು ಪಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕೀರ್ತನಕ್ಕೆ ಜಾತಿಮತ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ, ದೊಡ್ಡವರು ಚಿಕ್ಕವರೆನ್ನದೆ, ಪಂಡಿತಪಾಮರರೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ? ಇದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಭಗವನ್ನಾಮದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಈ ಹುಡುಗನು ಬೀದಿಗೆಳೆದು ತಂದು ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರರೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಆತನನ್ನು ದೂಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ನಿಷ್ಠುರ ಪ್ರಕೃತಿಯುವರಾದ, ಅವರ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ, ಆ ಭಕ್ತರು 'ಹರಿಹರೀಹರಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವನ್ನಾಮವು ಬಹು ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲು,—'ಅಕ್ಕಟಾ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ-ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಇರಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಈ ನೀಚನು ಜನರ ಹಿಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ದೊಂಬಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ಕೋಪಗೊಂಡು ಹಲ್ಕಡಿಯುವರು. ಪವಿತ್ರವಾದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಅರಿಶಿನವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು [illegible]ಟ್ಟ, ದಿವ್ಯ ವೈಷ್ಣವನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಲಸೀಮಣಿ[illegible]ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಾಳ ತಂಬೂರಿ ಮುದ್ದಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿ[illegible]ಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆ[illegible]ಂದ [illegible] ವಿಷ್ಣುಸ್ವರ[illegible]ರಾತನಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸುತ್ತ [illegible]

ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಬಾಹ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ, ನವದ್ವೀಪದ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶ್ವಂಭರನ ಆ ಸಂಕೀರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ವಿದ್ಯಾಮದಾಂಧರು ಅದೆಲ್ಲವೂ ಜನಗಳನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿ ದುಡ್ಡೆಳೆವ ಸಾಧನಗಳೆನ್ನುವರು. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಆಟವು ಸಾಗದಿರಲು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೂಡಿಕೊಂಡ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಆಟವೆನ್ನುವರು. ಅಣಕಿಸುವರು. ಅನೇಕವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ಸಾಹಪಡಿಸಲೆಳೆಸುವರು. ವಿಶ್ವಂಭರನನ್ನೂ ಆತನ ಪರಮಸಾಧು ಕುಟುಂಬದವರನ್ನೂ ಅನೇಕಬಗೆಯ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಸಾಧುವರನು ಅವರೇನು ಮಾಡಿದರೂ, ಯಾವುದನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಸಂಕೀರ್ತನಗಳಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ದೂರದ ಅನೇಕ ಜನಗಳು ನೆರೆಯಸಾಗಿದರು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಹರಿಬೋಲೆ-ಹರಿಬೋಲೆ' ಎಂಬ ಗಲಭೆಯು ವಿಶೇಷವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂದೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆತನ ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಪವಾದಕ್ಕೂ ಭಯಭೀತಿಗಳಿಗೂ ಮಣಿಯದ ಅವನನ್ನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಆತನ ದ್ವೇಷಿಗಳು, ನವದ್ವೀಪದ 'ಖಾಜಿ' ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಯ ಬಳಿಗೆಹೋಗಿ ಆತನ ಮೇಲೆ ದೂರಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಮರುಳಾದ ಆತನು,-'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಹಿರಂಗದ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗದ್ದಲಮಾಡುತ್ತ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ'ಂದು ಆ ಸಂಕೀರ್ತನಮಂಡಲಿಯವರಿಗೆ ಒಂದು ಆಜ್ಞಾಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದು ತಲ್ಪಿದೊಡನೆಯೇ ವಿಶ್ವಂಭರನು ಏನೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳದೆ, ಹುಸಿನಗುವನ್ನು ನಕ್ಕು, ತನ್ನ ನೂರಾರುಮಂದಿ ಹಿಂಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ, ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಭಜನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ನೇರವಾಗಿ ಖಾಜಿಯ ಮನೆಗೇ ನಡೆದು ಆತನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ಹರಿನಾಮಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಖಾಜಿ ... ಶಾಂತನಾಗಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರವನ್ನು ... ಕೊಂಡು,-'ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಸಂಕೀರ್ತನೆ

ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಬಗ್ಗದಿದ್ದ ಆ ವಿಶ್ವಂಭರನನ್ನು ಕಂಡು, ಆತನ ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ರೋಷವು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಕೂಡಲೇ ಆ ದುಷ್ಟರು, ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಪುಂಡರೂ ಘಾತುಕರೂ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಜಗೆ ಮತ್ತು ಮಾಧೆ ಎಂಬಿಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ ವಿಶ್ವಂಭರನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಾನಂದನನ್ನೂ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹಿಂಸಿಸಿದ ಆ ಘಾತುಕರನ್ನೂ ಆ ಸಾಧುವರ್ಯರು ಪ್ರೇಮಮಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿ ಆದರಿಸಿದುದರಿಂದ ಆ ಘಾತುಕರ ಹೃದಯವು ಕೂಡ ಕರಗಿ, ಅವರೂ ಆ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಗಳ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವಿದ್ದ ಪರ್ಯಂತರವೂ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯ ಭಂಟರಾದರು.

ಇದುವರೆಗೆ ಆತನು ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಪಡೆದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅನುಭವವೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಮಾನವಸ್ವಭಾವದ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಥದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದುವು. ಆತನು ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಾನೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡನು—"ಭಗವಂತನ ದಾಸಾನುದಾಸನಾದ ನಾನು, ಮನೆ ಬಾಗಿಲುಗಳೆಂಬ-ವೃತ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂಬ ಇತರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಧುವಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಮಸ್ತವೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಇವುಗಳ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂದೂ ಭಾಗವತನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇವಲ ನಟನೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೌಕಿಕಬಂಧಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸೇವಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನೇ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸದಿರತಕ್ಕುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ನಾನು ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಬೋಧನೆಯು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು. ನಾನು ಕೇವಲ ವಾಚಾ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದಲ್ಲವೆ [illegible] ನನ್ನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಬೋಧನೆಯು ನಿಜವಾಗಿ ಜನವ[illegible]ಮೂ[illegible]ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ನನ್ನ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ತೋರಿ[illegible]ಬೇಕಾ[illegible] [illegible]ವ್ಯವು" ಎಂ[illegible]ಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ [illegible]

ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಒಡನೆ ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ಭಾರತಿ ಎಂಬ ಯತಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಆತನ ಆ ಅದ್ಭುತ ತ್ಯಾಗದ ವಿಚಾರವು ಆತನ ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೂ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩ "ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ–ದೇಶಸಂಚಾರ"

ತ್ಯಾಗಮಹಿಮೆಯು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಮಾನವನನ್ನು ಅಮರನನ್ನಾಗಿಸುವುದು ತ್ಯಾಗವೇ! ತ್ಯಾಗಗುಣವಿಲ್ಲದ ಮಾನವನು ದಾನವ ಸಮಾನನಾಗುವನು. 'ಸಮಸ್ತವೂ ನನಗಾಗಬೇಕು' ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯು ಯಾವನಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅವನು ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಲಾರನು. ತ್ಯಾಗಿಯಲ್ಲದವನ ಆತ್ಮವು ಬೆಳೆಯಲಾರದು. ಅವನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕಾಸು-ಭೂಮಿಕಾಣಿ-ವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತು ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವುಗಳೊಂದಿಗೇ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವನು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರೆ ಕಡಲೆ ರಾಗಿ ಬತ್ತ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಾನ್ಯದ ಕಾಳುಗಳಿವೆಯಷ್ಟೆ! ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥವೂ ಸಿಪ್ಪೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮೊಳಕೆಯಾಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ವಭಾಗವಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸತ್ವಭಾಗವೇ ಬೀಜದ ಜೀವವು. ಬೀಜವು, ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಪಿಷ್ಟಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಸಿಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಮೊಳಕೆಯಾಗ[illegible]. ಮೊಳಕೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅವುಗಳೆರಡೂ ಆ ಸತ್ವಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ[illegible]ಾಗಬೇಕೆಂಬುದು [illegible]ಸ್ತವ. ಆದರೆ ಬೀಜವು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡ[illegible]ಡಲಾರದ ಲೋಭಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ [illegible]ಾಗಬೇಕಾದುದು [illegible]ಪ್ಪದು. ಅ[illegible]ದೆ! ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ಧಾನ್ಯದ ಅಸಂಖ್ಯಾಕ ಕಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯವುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹಾಗೆ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನು ಊರ್ಜಿತ ಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ.—ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಬೆಳೆಯಾಗುವ ಅಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಪುನಃ ಬೀಜಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೀಜಗಳಿಂದಲೇ ಮುಂದಿನ ಆ ಧಾನ್ಯದ ಸಂತಾನಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಜೀವಿಸಿ ವಂಶದ ಹೆಸರು ಹೇಳತಕ್ಕವು ಅವು ಮಾತ್ರ! ಮಿಕ್ಕ ಎಣಿಕೆಗೆ ಬಾರದಷ್ಟು ಕಾಳುಗಳು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಆಹಾರವಾಗಿ,—ಕೊಳೆತು ಹುಳಿತು ಎಂತೋ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಮಾತೃ ವಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗೊಳಿಸುವ ಲಭ್ಯವು ದೊರೆತ ಆ ಕಾಳುಗಳ ಜನ್ಮವು ಧನ್ಯವಲ್ಲವೆ! ಅಂತಹ ಲಭ್ಯವು ದೊರೆವುದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುಣ್ಯವಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಹಾಗೆ ದೊರೆತ ಲಭ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭವು ಎಂದಿಗೆ ದೊರೆವು ದೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾದೀತು? ಹಾಗೆಯೇ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ದೊರೆತಿರುವಾಗ ಹಣಹೊನ್ನು ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳು ಒದಗಿರುವುದಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ದೊರೆತಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಪುನಃ ಈ ಲಭ್ಯವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಬೀಜವು ತನ್ನ ಸಿಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನನ್ನಾವರಿಸಿದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನೂ ತನಗಾಧಾರವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪದವಿಗಳೆಂಬ ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯೆಂಬ ಮೊಳಕೆಯು ಹೊರಡಲಾರದು. ಬೀಜವು ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಫಲಭರಿತವಾಗುವ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಅದು ಸಿಪ್ಪೆ ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಮೊಳಕೆಯಾದಲ್ಲದೆ ಹೇ[illegible] ಸಾಧ್ಯ ವಾಗಲಾರದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನೆಂ[illegible] ಬೀಜವೂ ಲೋಕ[illegible]ೋಪ ಕಾರಿಯೂ, ಲೋಕಸೇವಕನೂ, [illegible]ಗವದ್ಭಕ್ತನೂ, ಆ[illegible]ಯೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೂ ಆಗಿ, ಆದರ್ಶ ಪುರುಷನೆಂದು ನಿಲ್ಲಬೇ[illegible]ದರೆ ಸ[illegible] ತನ್ನನ್ನಾವರಿಸಿದ [illegible]ದ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತ[illegible]

ಆಸ್ತಿಯಾದ ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಆತ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ಈ ತ್ಯಾಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದೆನಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ವಿಶ್ವಂಭರ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಆತನ ಜನ್ಮನಾಮವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯ' ಎಂಬ ಉಪನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರು. ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯರು, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಬಂಧನಗಳಿಂದಲೂ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಎಲ್ಲಾ ಐಹಿಕ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ-"ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವರನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಸೇವಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾದ ಮಹಾನುಭಾವರಂತೆಯೇ ನಾನಾದರೂ ವೇದವೇದ್ಯನೂ ಅವಾಙ್ಮಾನಸ ಗೋಚರನೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಭವಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುಹೆನು" ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗನು ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯು ಸಾಧ್ವೀ ಶಚೀದೇವಿಯ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಡಿಲಿನ ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಎಂಟುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೈಯ್ಯಾರೆ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಕೈಗೆಬಂದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಮಗನನ್ನು ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ತರುವಾಯ ಉಳಿದ ಈ ಒಬ್ಬ ಮಗನಲ್ಲೇ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಈಗ ಆತನೂ ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಹೃದ[illegible]ವು ಬರಿದು ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಚೈತ[illegible]ರು ಚಿರದ[illegible]ಮಾದ ತಮ್ಮ ಆ ನ[illegible]ಯನ್ನು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಸಮಾ[illegible]ನ ಗೊ[illegible]ದಗಳಿಗೆರಗಿ ತಾಯಿಯಾದ ಆಕೆಯೊಬ್ಬಾಕೆಯ ವಿಷಯ[illegible]ನೆಯೇ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದೂ [illegible]ಮಾಧಾನಮಾಡಿದರ[illegible]

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯರ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವು ಅನುಪಮವಾದುದು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಕಮಲ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ಮಾತ್ರ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಮರೆತುಹೋಗುವುದು. ನೀಲವರ್ಣದ ವಿಶಾಲಾಕಾಶ, ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಕಪ್ಪಾದ ನಿರ್ಮಲಜಲರಾಶಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಕೀಳ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಕಪ್ಪು ಮೇಘಪಙ್ತಿ, ಕದಂಬಕುಸುಮಾವಳಿ ಈ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳ ನೋಟವು ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ಮೃತಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು, ದೇಹದಮೇಲಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ತಪ್ಪಿಸುವುದು. 'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ, ದ್ವಾರಕವಾಸ, ಮುಕುಂದ-ದಾಮೋದರ' ಎಂಬೀ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಅವರ ಮೈಮೇಲಿನ ರೋಮಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುವು. ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯತೊಡಗುವುದು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಸರ್ವದಾ ಭಗವತ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಬಿಡುವರು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚಜ್ಞಾನವೇ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಪಂಚದ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾದುವು. ಹಾಲುಮೊಸರುಗಳನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆಹೊತ್ತು, ಗಂಟಲೊಣಗುವಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಬೀದಿಬೀದಿ ಅಲೆದು ಮಾರುವರು-ಮದ್ಯ(ಹೆಂಡ)ವನ್ನಾದರೋ ಜನರು ಬೇಕುಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಅದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೇ ಹೋಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಯ ಕೊಟ್ಟು ಕುಡಿದುಬರುವರು. ನೀತಿಯ ವಿಷಯವಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಅನ್ಯಾಯ ಅನೀತಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳಾದ ದ್ಯೂತ. ವೇಶ್ಯಾದಿ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಜನರು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಹೋಗಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಬದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ತೆತ್ತು, ಮಾನವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರಾದರೂ, ಸತ್ಯಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದೇಶದೇಶಕ್ಕೆ ಊರೂರಿಗೆ ಮನೆಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಕೇ[illegible]ಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸುವವರು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪಮಂ[illegible]ಮಾತ್ರ! [illegible]ಯುಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ [illegible] ಧರ್ಮೋದ್ಧಾ[illegible] ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ತಿರುಗಿ ಮಾನವಲೋ[illegible]ಕ್ಕೆ [illegible] ಆ ಪದ್ಧತಿಯ[illegible]ಯೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕ[illegible] ಸ[illegible]

ನಂತರ, ಆದ್ಯಂತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸುಧಾರಸವರ್ಷವನ್ನು ಸುರಿಸಲೋಸುಗ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದರೋ ಎಂಬಂತೆ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯರು ಕ್ರಿ. ೧೫೧೦ ನೆಯ ಏಪ್ರೆಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಪುರಿ ಅಥವ ಜಗನ್ನಾಥ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ, ಗೋವಿಂದದಾಸ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣದಾಸರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಿರಲು, ಹೊರಟು ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅಹೋಬಲಕ್ಷೇತ್ರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ತಿರುಪತಿ, ಕಾಳಹಸ್ತಿ, ಶಿವಕಂಚಿ,-ವಿಷ್ಣುಕಂಚಿಗಳು, ಚಿದಂಬರ, ಅಗಸ್ತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಮಧುರೆ, ತಂಜಾವೂರು, ಕುಂಭಕೋಣ, ರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ, ತಿರುವನಂತಪುರ, ಗೋಕರ್ಣ, ಉಡುಪಿ, ಹಂಪೆ, ಪಂಡರಾಪುರ, ಪಂಚವಟಿ, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರ, ಪೂನಾ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಶಿವ ವಿಷ್ಣು, ಶಕ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರು. ಗೋದಾವರಿ ಕೃಷ್ಣ ಕಾವೇರಿ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ಭೀಮಾ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪುಣ್ಯನದಿಗಳಲ್ಲೂ, ರಾಮಸೇತು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಗಳ ಬಳಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಖಂಡ ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಯುವರ ಅಸಮಾನ ಭಕ್ತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ನೂರಾರು-ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಭಕ್ತಜನರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಭಗವದ್ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ-ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ವ[illegible] ಬಂದ [illegible]ಕ ಮಂದಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ಪಂಡಿತರು ಕೆಲಕೆಲವ[illegible] ಅವರ ಅಗಾಧ [illegible]ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆ [illegible] ಕೆ[illegible] ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪವಿತ್ರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ [illegible]ಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ [illegible]ಪ್ಪಗಳು ಸುರಿ

ಯುತ್ತಿರಲು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರ ಅದ್ವಿತೀಯ ಭಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನದಿಂದಲೂ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಂಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವೈಷ್ಣವಪಂಥದ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗುವರು. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲೇ ಅನೇಕಮಂದಿ ಬೌದ್ಧ ಪಂಡಿತರೂ, ಅದ್ವೈತಿಗಳೂ, ನಾಸ್ತಿಕರೂ, ಶಕ್ತಿಪೂಜಕರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಭಿಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಚೌರ್ಯವೃತ್ತಿಯ ಜನರೂ ಅವರ ಭಕ್ತಿಪಂಥಕ್ಕೆ ಶರಣುಬಂದರು. ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕುಷ್ಠರೋಗದ ಅಸಹ್ಯಯಾತನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರಲು ತಮ್ಮ ಕರುಣಾಮಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಆ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಸೋಂಕಲು ಅವನ ಆ ದುಷ್ಟವ್ಯಾಧಿಯು ಒಡನೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಅವನು ಸುಖಿಯಾದನು. ಹೀಗೆ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ೧೫೧೨ ನೆಯ ಜನವರಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಮುಗಿದು ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪುರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಒಡನೆ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಉಂಟಾಯಿತಾದರೂ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಕಾಶವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ೧೫೧೬ ರಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನದ ಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದರು. ಆ ವಾರ್ತೆಯು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ, ಆವರೆಗೇ ಅವರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿದ್ದ ಒರಿಸಾ ದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರದೇವನು, ಅವರ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಸಕಲ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ವಾಹನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು.—'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದಾಸಾನುದಾಸನಾದ ನಾನು ಭಗವತ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ವೈಭವಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜನಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ದಾಸಪರಿವಾರಯುಕ್ತನಾಗಿ ವಾಹನಾದಿಗಳನ್ನೇರಿ ಹೋಗುವುದು ಸಲ್ಲದು. ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಹಾಗಾದರೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು [illegible]ನೇಕರು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ [illegible]ನೊಂದು ರಾ[illegible] ಏಕಾಂಗಿಗಳಾಗಿಹೊರಟು, ಘೋಟಾನಾಗಪುರದ ಕಾಡಿನಮಾರ್ಗ[illegible]ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ [illegible]

ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಪ್ರಕಾಶಾನಂದನೆಂಬಾತನು ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರ ಭಕ್ತಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಗಾಗಿ ಮೊದಮೊದಲು ಅಸೂಯೆಪಟ್ಟು ನಿಂದಿಸಿದನಾದರೂ, ತರುವಾಯು ತಾನೇ ಬಂದು ಅವರ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನಾದನು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣವು ಸಾಗಿತು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಲೀಲಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಗ ಮಧುರೆ ಗೋಕುಲಬೃಂದಾವನ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗಲಂತೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವನಾತರಂಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಮ್ಮ ಬಲಹೀನ ಲೇಖನಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯು ಗೋಪೀ ಗೋಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ರಾಸಲೀಲಾಸ್ಮರಣೆಯು ಅವರ ಸ್ಮೃತಿಪಥಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಚೈತನ್ಯರು ಕೆಲಕೆಲವು ವೇಳೆ ನಗುತ್ತ, ಕೆಲಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅಳುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಬೆರಗಾಗುತ್ತೆ, ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುತ್ತ, ದೇಹವು ರೋಮಾಂಚವಾಗಲು ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಹೃದಯೇಶನನ್ನು ಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತ-ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯತೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆಯುತ್ತ, ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಅನ್ನ ನೀರು ನಿದ್ರೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳೊಂದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಹುಚ್ಚರಂತೆಯೂ, ಮತ್ತರಂತೆಯೂ ಇದ್ದು ಬಿಡುವರು. ಭಾವನಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗಿನ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ತಾವು ಏಕಾಂಗಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅಥವ ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಆನಂದದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ...ದ್ದಾಗಲೇ ಅವರು ಸ್ವಾಯಂಭ...ರ್ಥ, ವಿಕ್ರಮತೀರ್ಥ, ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥ, ...ಸೂತೇಶ... ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ... ...ಪಾವನಗಳೆನಿಸಿದ ಮಧುವನ ತಾಳ ... ...ನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ವೃಂದಾ

ವನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ದಿನದಿನವೂ ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರುಮಂದಿ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ, ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ, ಹೊರಟು ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಮಧುರಾ ದ್ವಾರಕಾ ಬೃಂದಾವನಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ದೇಹದಮೇಲೆ ಮರವೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶದಿಂದ ಮೈಮರೆದು ಮಲಗಿರಲು, ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರು ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಗುರುವು ಬಹಿರ್ಮುಖರಾಗುವುದನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕೆಲಮಂದಿ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಸೈನಿಕರು ಬಂದು, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಚೈತನ್ಯರನ್ನು ಕಳ್ಳರಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮಾರ್ಗಸ್ಥನೆಂದೂ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಳ್ಳರೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಬರಲು ಚೈತನ್ಯರು "ಅಪ್ಪಾ ನಾನೊಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು-ಆಪ್ತರು. ಇವರಿಂದ ನನಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಡಿ" ಎಂದರು. ಆ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಒಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಚೈತನ್ಯರ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಅವರ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕಂಡು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯರನ್ನು ಸಮಾ[illegible]ಪಿಸಿ ಮತವಿಚಾರದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಚೈತನ್ಯರು ಕರುಣಾಮಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಆ ಮ[illegible]ಯರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಸ[illegible]ಸೂತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮುಸಲ[illegible]ರೂ ಅವರ ಭಕ[illegible]ಂಥವನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿ ಅವರ ಶಿ[illegible]ವಿರಾ[illegible]ಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಮು[illegible] ಸಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ[illegible]ದ ಸಾ[illegible]

ಮಾಡಿದರು. ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಅಗಲಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಶಚೀದೇವಿಯೂ ಇತರ ಅನೇಕಾನೇಕ ಮಂದಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ, ಎದುರುಗೊಂಡು ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ಹಲುಬಿಕೊಂಡರು. ಅನಾಮಧೇಯಗಳೆನಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮರು ಕೈಕೊಂಡ ದೇಶಸಂಚಾರದಿಂದ ಪುನಃ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾದುವು. ಅವರ ಆ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರಮಂದಿ ಅವರಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ವದನಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಾಮಾಮೃತ ಪ್ರವಾಹವು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಯೋಗ್ಯಜೀವಿಗಳ ಹೃದಯದ ದಾಹವನ್ನು ಅಣಗಿಸಿ ಧನ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು.

090304

ಅಧ್ಯಾಯ ೪ — " ಚೈತನ್ಯರ ಭಕ್ತಬೃಂದ "

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಭುಗಳ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಲೇಶಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಾವನಾದರೂ ಅದರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಚಂಡಾಲನವರೆಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ಮಹಮ್ಮದೀಯನವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಅಂತಸ್ತಿನ ಜನರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಭಜನೆಯ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ಕಂಡು ಮರುಳಾದ ಅಥವ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರವನ್ನರಿಯದ-ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದ ಬುದ್ಧಿಹೀನಜನಾಂಗವು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತರೂ ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ [illegible]ದಚಾರ್ವಾಕಯವ[illegible] ಪರಧರ್ಮಿಯರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರು [illegible]ಕಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯಾಗಲೀ [illegible]ಳಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾದವ[illegible]ವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯರಾದ ಕೆಲ

ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒರಿಸ್ಸಾದೇಶವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷೋತ್ತಮದೇವನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಆತನ ರಾಣಿ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನೆಂಬ ಏಕಮಾತ್ರಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿ ೧೫೦೪ ನೆಯ ಸಂ|| ದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದನು. ಮಗನೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಮಹಾ ಪ್ರತಾಪಿಯಾಗಿ ಪಠಾಣರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಶತ್ರುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಹುದರ್ಪದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯಭಾರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಧಿಟ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಆತನು ತರ್ಕ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸಿದ ಮಹಾಪಂಡಿತನೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಅನೇಕ ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾದುವೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಆತನ ಶೌರ್ಯವನ್ನೂ ದೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಏಕತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಒಂದು ದಂತ ಕಥೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆತನು ಒಂದು ಸಾರಿ ಕಾಂಚೀಪುರದ ರಾಜಪುತ್ರಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬಾಕೆಯ ರೂಪುಯೌವನ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕನ್ಯಾಪಿತೃವಿಗೆ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಒರಿಸ್ಸಾದ ರಾಜಮನೆತನದವರು ವರ್ಷದಲ್ಲೊಂದುದಿನ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಗುಡಿಸುವ ಆರ್ಷೇಯಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದಿರುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನಿಗೆ—'ಕಸಬಳಿಯುವ ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆನು' ಎಂದು ಕಾಂಚೀಪುರದ ರಾಜನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನು ರೋಷಗೊಂಡು ಮೊರೆದೆದ್ದು—'ಮೈಕೊಬ್ಬಿನ ಆ ಕಾಂಚಿಯ ರಾಜನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಅವನ ಆ ಮಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ನಿಜವಾದ ಕಸಗುಡಿಸುವವನಿಗೇ ಲಗ್ನಮಾಡಿಸುವೆನು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಯುದ್ಧವು ಬಹು ಘೋರವಾಗಿ ನಡೆದು ಕಾಂಚಿ[illegible]ದನು. ರಾಜಪುತ್ರಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ[illegible] ರುದ್ರನು, ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸಾ[illegible] ವವನಿಗೆ ಕೊಡ[illegible]ದೆ[illegible]

ಪ್ರಧಾನನು, ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯೋಚಿಸಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಭವ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಾಜೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೇ ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವಕಾಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ರಾಜನು ವಂಶಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಆ ದಿನ ಮಿಂದುಮಡಿಯುಟ್ಟು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿಯ ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇವಾಲಯದ ದ್ವಾರಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆ ವೇಳೆಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನನು, ರಾಜಪುತ್ರಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು, ತನ್ನಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಇತರ ಹತ್ತುಮಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು–"ಮಹಾಪ್ರಭೊ ಕಾಂಚೀಪುರದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಕಸ ಬಳಿಯುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನಿಧಾನದ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವರನು ಈ ವರೆಗೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ನಮ್ಮ ಮತಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ—"ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಹಾ ಪ್ರಭೊ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆ ಪರಿವಾರಗಳ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಟಕ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಪ್ರತಾಪಿಯೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ ಆದ ಆ ರಾಜನು ಚೈತನ್ಯಪ್ರಭುವರ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ತನಗೆ ದರ್ಶನ ವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅ ಕೇಳಿ ಚೈತನ್ಯರು–"ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯ ಹಾರವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯು. ನಾನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿರಲು ಪ್ರಯ ಬಿಟ್ಟರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗಲೂ ಆದೇ ನವನು

ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆಗ ಚೈತನ್ಯರು-''ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದವನು ಮನಸಾ ವಚಸಾ
ಕರ್ಮಣಾ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಜಸ್ನೇಹವೂ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸಲಿ
ಗೆಯೂ ಆಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸಮಸ್ತ
ದುಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಲೌಕಿಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾದುದ
ರಿಂದ ಅದು ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಒಪ್ಪಲಾರೆನು''
ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೇನು ರಾಜನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಕುಂದಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ
ಅದಕ್ಕೊಂದು ಅನುಕೂಲ ಸಂದರ್ಭವೂ ಒದಗಿತು. ಜಗನ್ನಾಥದಲ್ಲಿ ಎಂದಿ
ನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಥೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತ ಪರಿ
ವಾರದೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಕಾಶೀಮಿಶ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಳಿದು ಸ್ವಾಮಿಯ
ರಥಾರೋಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಜನ ಮಂಡಲಿಯು ಗಳಿಗೆ
ಗಳಿಗೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಜಗನ್ನಾಥಮೂರ್ತಿಯು ರಥಾರೋ
ಹಣಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಚೈತನ್ಯರು, ಸಂಕೀರ್ತನಮಂಡಲಿಯ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಾಳಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತ ಭಗವನ್ನಾಮ
ಸಂಕೀರ್ತನೆಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿರಲು ರಾಜನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಉಪ್ಪ
ರಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರ ಆ ಅಲೌಕಿಕ ಸೌಂದರ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ-
'ಆಹಾ ಇದೇನು! ಈ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ
ಬಂದುದೆಂತು' ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಥವು ಅರ
ಮನೆಯಬಳಿಗೇ ಬರಲು ರಾಜನು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದುಬಂದನು. ಆ ವೇಳೆ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಚೈತನ್ಯರು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತತೆಯಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿ ಪ್ರೈಮ
ದಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಗುಂಪಿನೊಳಹೊಕ್ಕು ಆ ಸಾಧುವರ್ಯರಿದ್ದಬಳಿ
ಬಂದು ಅವರ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ... ದೀರ್ಘದಂಡನಮಸ್ಕಾ
ಮಾಡಿ,-'ನನ್ನ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವಾಯಿ... ವಂಶವು ಪಾವನವಾಯಿತು
ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ... -''ಅಕಟ
ಮೋಸವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ... ತನಾ
ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಪರ್ಕವಾಯಿ...
ರಾಜನು-'ಪ್ರಭೋ ...

ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಯಾದರೂ ಭಾವಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ದಯಾಮಯರಾದ ಚೈತನ್ಯರು ರಾಜನ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಆಲಂಗಿಸಿ ಯುಕ್ತವಚನಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಯವನಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಯಮಪ್ರಾಯನೂ ಅರಿವೀರ ಭಯಂಕರನೂ ಅಜಾನುಬಾಹುವೂ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಆ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರರಾಜನು ಆ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕಾಲಬಳಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಾಪವಡಗಿ ಹಸುಮಗುವಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆ ಚೈತನ್ಯಪ್ರಭುವಿನ ಮಹಿಮೆಗಾಗಿ ಅದ್ಭುತಪಟ್ಟರು. ಚೈತನ್ಯರು, ಎಂದಾದರೂ ಭಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪುರಿಯ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಂಡನೆಂದರೆ ರಾಜನು ಒಡನೆ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬರುವನು.

ಗೌಡದೇಶದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಹುಸೇನ್‌ಸಾಹಾ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಪ್ರಭುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಸಾಕರ್‌ಮಲ್ಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಡಬೀರ್‌ಖಾಸ್ ಎಂಬ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯರ ಪ್ರಥಮ ಸಂದರ್ಶನವು ರಾಮಕೇಳಿ ಎಂಬೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರ ಅಲೌಕಿಕ ಮಹಿಮೆಯ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡು [illegible]ಡಿದ ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಬ್ಬರೂ, ತಮ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಎಂದೂ ಕಂಡಿರದ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ದಿನ ಕಂಡೆವೆಂದುಕೊಂಡರು.—''ವಿಶ್ವವೆಂಬುದೊಂದು ಅಗಾಧ ಕವಿತೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಕವಿತೆಯ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು [illegible]ದು ರಸಗ್ರಹಣಮಾಡಬಲ್ಲರು'' ಎಂದು ಚೈತನ್ಯರು ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರವು [illegible]ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವಿತ ಪ[illegible]ದೂರ ಸಾಗಿದ್ದೇವೆಂದು ಅವರಿಗೆ [illegible]ಂಡಿತರೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ [illegible]ಮುವುದು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಗೌರ

ವಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಅವರು, ಈಗ ಗರ್ವವಣಗಿ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ತಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಚೈತನ್ಯರು ಅವರ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಸನಾತನ ಮತ್ತು ರೂಪ ಎಂದು ಪ್ರತಿನಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಚೈತನ್ಯರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವರ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧದ ಅಮಲು ತಲೆಗೇರಲು ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಐಹಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಚೈತನ್ಯರ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಹುಗ್ಲೀ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾರಾಯಣಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಅದ್ವೈತಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸನು ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವೇ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಬಳಿಯಲ್ಲೂ ಅನೇಕಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಾನೊಂದು ವೇಳೆ ಅದ್ವೈತನು ಚೈತನ್ಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಾದ ನಡೆಸಿದನು. ಅವರ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹವೆಲ್ಲ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆತನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಕವಿಕರ್ಣಪೂರ[illegible]ಎಂಬಾತನು ಚೈತನ್ಯಮಾಲಾ ಮಂಜೂಷ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಾಗವತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದನು.

ವೈಷ್ಣವಪಂಥವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಂದ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ಅದ್ವೈತಾಚಾರ್ಯ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾನಂದನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದರೂ ಅಲ್ಪವಾದುದಲ್ಲ. ವೈಷ್ಣವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು [illegible]ಗಾಳ ಒರಿಸ್ಸ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಅಖಂಡ ಕೀರ್ತಿಯು ಈ[illegible]ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯರು ಸರ್ವದಾ ಭಗವದ್ಗುಣ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಲೂ ಮರವೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ [illegible] ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ನಿ[illegible] ಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು [illegible]

ರಿಸಿದನು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕಭಿಕ್ಷುಣಿಯರಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಅಳಿವಿನಿಂದ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಉಳಿದು ಗತ್ಯಂತರ ಕಾಣದಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಿದವನೀತನೇ! ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ಕುಲಭೇದ ಮತಭೇದಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ ಪಾಪಿಗಳು ಚಂಡಾಲರು ಮುಂತಾದವರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕುಲದವರಂತೆಯೇ ಸಮಾನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಂಡು – ಅವರ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರಿಗೂ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ನಂತರ ಗೊತ್ತಾದ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಅರಿಯದೆ ದಿಕ್ಕು ಕೆಟ್ಟಿದ್ದ ಬಂಗಾಳದ ವರ್ತಕ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಈ ನಿತ್ಯಾನಂದನೇ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಿದನು. ಈತನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯರಿಗಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಎಂದೂ ಕುಂದುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈತನಾದರೂ ಅವರು ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ನಡೆದು, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಸಾಹಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಈತನು ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿದಮೇಲೆ ಚೈತನ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಗೊಳಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಸುಧಾ ಮತ್ತು ಜಾಹ್ನವೀ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರಿಯಾದನು. ಈ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಜಾಹ್ನವಿಯೂ ಮತ್ತು ಪುತ್ರನಾದ ವೀರಚಂದ್ರನೂ ನಿತ್ಯಾನಂದನಂತೆಯೇ ವೈಷ್ಣವಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಇವರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀವಾಸ, ಹರಿದಾಸ, ಲೋಕನಾಥ ಗೋಸ್ವಾಮಿ, ವಾಸುದೇವಸಾರ್ವಭೌಮ, ರಾಮಾನಂದರಾಯ್, ನರಹರಿಸರ್ಕಾರ್ ವಂಶೀವಾದನ, ವಾಸುದೇವಘೋ[illegible], ಗೋಪಾಲಭಟ್ಟ, ವಕ್ರೇಶ್ವರ ಪಂಡಿತ, ಗೌರೀದಾಸ, ಪರಮ[illegible]ನ, ರಘುನಾಥದಾಸ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಾನೇಕಮಂದಿ ಚೈತನ್ಯರ ಭಕ್ತ[illegible]ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬಂಗಾಳಾ ಬಿಹಾರ ಒರಿಸ್ಸಾ ಅಸ[illegible] ಮತವನ್ನು ರೂಢಮೂಲ [illegible]ಾಡಿ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಿದರು.

[illegible]ನ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ [illegible]ದೇವಿಯು ಬಳಿ

ಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತ ಆಕೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಚೈತನ್ಯರ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫ "ವೈಕುಂಠ ಯಾತ್ರೆ"

ಶ್ರೀ ಗೌರಾಂಗರು (ಚೈತನ್ಯದೇವ) ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರ ಭಾರತಗಳ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಮುಂದೆ ತಾವು ಭೂಮಿಯಮೇಲಿದ್ದ ೧೮ ವರ್ಷಕಾಲವೂ ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸೇವಾ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಅಖಂಡ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಜಾತಿಮತಗಳ ಹದ್ದು ಅಡ್ಡವೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳು ವಿವಿಧ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾದುವು. ಅವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯು ಶಿಶುರೂಪಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ನಡೆದವರೆಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಸಮಸ್ತಲೀಲೆಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವತಃ ಕಂಡು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವರು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಎಂದೂ ನೋಯಿಸದೆ, ಅತಿಶಯ ಕಠಿಣದ ವ್ರ[illegible]ಉಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಶೀತ ಉಷ್ಣ ಸುಖದುಃಖ-ಮಾನಅಪಮಾನ ಹಿ[illegible] ಮುಂತಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಪರಮಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮರೂ [illegible] ಜಃಪೂಜರೂ ಆದರು.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದುಷ್ಕಾರ್ಯ[illegible]ಗಿ ದೂಷಣೆ ಅಪಮಾನಗಳು ಉಂಟಾಗುವಂತೆಯೇ, ಸತ್ಕಾ[illegible]ಲವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಬಹುಮಾನಾದಿಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುವು[illegible]ವನೆಯಿಂದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾ[illegible] ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಾಗ[illegible] ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇ[illegible]

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ
ಸುವನು. ಸ್ತೋ
ತೋರಿಸುವ
ದೊಡ್ಡದೊಂದು
ಗುತ್ತವೆ. ಬುದ್ಧಿ
ತ್ಪಾದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ
ಪ್ಪಾರತ್ರಿಕ ಅಭಿವ

ಇಂತಕ
ಅವರ ಕೀರ್ತಿ
ಯು ಅಸ
ಸಾಕ್ಷಾತ
ಉನ್ನತ
'ನರಾವ
ಆದರೆ
ಅವರಾ
ಷ್ಯನೇ !
ಮನಸ್ಸು
ಯುಬೇಕ
ವಾದ ಬಿ
ಪ್ರಾಮು
ಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಲ್ಪ
ತುಂಬ ಹ
ಮಾಡುವು

ಪುರಾಮಾಶ್ರೀಗಾನಿ